

ÎNCHEIERE

03 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Valeriu Doagă

Judecătorii: Ala Cobăneanu, Sveatoslav Moldovan
Oleg Sternioală, Nadejda Toma

examinând cererea de revizuire depusă de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația obștească „Asociația pentru protecția drepturilor invalizilor și veteranilor - ECHITATE” împotriva Ministerului Justiției, Asociației obștești „Falun Dafa” și Asociației obștești - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” cu privire la obligarea introducerii simbolului „falun”, identic cu simbolul „swastica”, în registrul materialelor cu caracter extremist, împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2015

c o n s t a t ă

La data de 13 decembrie 2013, Asociația obștească „Asociația pentru protecția drepturilor invalizilor și veteranilor – ECHITATE” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Asociației obștești „Falun Dafa” și Asociației obștești - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” cu privire la obligarea introducerii simbolului „falun”, identic cu simbolul „swastica”, utilizat de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” în registrul materialelor cu caracter extremist.

În motivarea acțiunii a menționat că, la data de 7 septembrie 2009, Ministerul Justiției a înregistrat Asociația obștească „Falun Dafa” în calitate de asociație de nivel local.

La data de 7 septembrie 2011, Ministerul Justiției a înregistrat Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”.

Face referire că, asociațiile nominalizate au declarat drept scop promovarea și transmiterea principiilor „Adevăr, Bunătate, Toleranță”, a acțiunilor fizice „Falun 2 Dafa” (Falun Gong) destinate îmbunătățirii stării spirituale și fizice, cât și contribuirea la apărarea drepturilor tuturor participanților „Falun Dafa”, pe când în realitate, asociațiile respective promovează pseudo-ideologii cu un caracter vădit extremist, ura socială, interetnică și religioasă.

De asemenea, prin acțiunile sale asociațiile menționate reprezintă filiale ale asociației mamă, interzisă pentru extremism în Republica Populară Chineză, ce promovează o politică periculoasă de incitare la schimbarea puterii legale în Republica Populară Chineză,

precum și simbolul său oficial, care este identic simbolului „swastica” al Germaniei naziste.

Asociația obștească „Asociația pentru protecția drepturilor invalizilor și veteranilor – ECHITATE”, în calitate de asociație obștească, care vine să apere interesele cetățenilor, inclusiv al veteranilor, memoria celor decedați în al doilea război mondial, consideră inadmisibilă activitatea pe teritoriul Republicii Moldova a unor asemenea asociații obștești, cu asemenea simbolică și care promovează scopuri meschine.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 mai 2009, pronunțată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Chiriac împotriva Ministerului Justiției cu privire la contestarea actului administrativ, Curtea a constatat, că Asociația obștească „Falun Dafa” utilizează simbolul „falun”, identic cu simbolul „swastica”, care este unul nazist.

Prin urmare, propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă, constituie activitate extremista, conform art. 1 lit. b) din Legea privind contracararea activității extremiste nr. 54 din 21 februarie 2003.

De asemenea, Curtea Supremă de Justiție a consemnat că, Asociația obștească „Falun Dafa” în public expune simbolul „falun”, care este absolut identic simbolului „swastica”, emblema partidului nazist din Germania în perioada anilor 1923 - 1945, partid care prin Hotărîrea Tribunalului Internațional de la Nurenberg a fost recunoscut organizație criminală, care a comis deosebite atrocități contra omenirii, partid ce a fost interzis, fiind interzisă concomitent și folosirea simbolurilor, emblemelor și drapelului partidului respectiv. Simbolul „falun”, care este simbolul mișcării „Falun Dafa” (Falun Gong), are în centrul său un caracter care se evidențiază și care se aseamănă pînă la confundare cu simbolul nazist, fiind expus în formă de cruce cu brațele egale, îndoite la capăt în unghi drept, așa numită „cruce încârligată”.

Mai mult ca atît, simbolul nazist „swastica”, urmare a evenimentelor produse în perioada celui de-al doilea război mondial, este un semn unanim cunoscut, pe care motiv conform art. 123 alin. (1) din Codul de procedură civilă, faptele pe care instanța le-a declarat unanim cunoscute (faptele de notorietate publică) nu se cer a fi dovedite.

Face referire că, Ministerul Justiției prin deciziile nr. 13 din 05 aprilie 2007, nr. 23 din 06 septembrie 2007 și nr. 24 din 29 octombrie 2007 a refuzat înregistrarea Statutului Asociației obștești „Falun Dafa”, legalitatea căroră nu a fost contestată în instanța de judecată.

La data de 17 iulie 2010, în grădina publică Ștefan cel Mare, reprezentanții Asociației obștești „Falun Dafa” și Asociației obștești - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” au prezentat stand-uri informative cu imagini ce reprezintă tratamentul inuman și degradant aplicat în Republica Populară Chineză, săvîrsite împotriva celor ce practică Falun Dafa, cît și înscenarea torturilor care se consideră a fi întîmplate.

Pe motiv că, cele prezentate au avut loc în spațiul public, există riscul ca minorilor să le fie afectată integritatea psihică.

Conform art. 4 din Legea cu privire la asociațiile obștești, nu se admite constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești care își propun drept scop sau își aleg drept mod de acțiune schimbarea prin violență a regimului constituțional, subminarea integrității teritoriale a Republicii Moldova, propaganda războiului, violenței și a cruzimii, ațâțarea urii sociale, rasiale, naționale sau religioase. Alte fapte pasibile de pedeapsă în conformitate cu legislația.

Susține că, în temeiul alin. (3) din același articol, se interzice constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești care atentează la drepturile și interesele legitime ale persoanelor, la sănătatea oamenilor și la morala publică, iar potrivit art.14 alin. (6) din Legea enunțată, denumirea și simbolică asociației obștești nu pot servi la propagarea scopurilor și modurilor de acțiune indicate la art.4 alin. (1) din lege.

În același context menționează și art. 1 din Legea privind contracararea activității extremiste, conform căruia se consideră activitate extremistă propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă.

Astfel, în virtutea circumstanțelor expuse, precum și urmare a examinării materialelor relevante activității „Falun Dafa” la nivel național și internațional, consideră activitatea de promovare a simbolicii identică „svasticii naziste” ca fiind o încălcare vădită a normelor legale și bunelor moravuri.

Solicită obligarea Ministerului Justiției de a introduce simbolul „falun” identic cu simbolul „swastica”, utilizat de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” în registrul materialelor cu caracter extremist.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 20 ianuarie 2014 s-a admis acțiunea și s-a obligat Ministerul Justiției să introducă simbolul „falun” identic cu simbolul „swastica” utilizat de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” în registrul materialelor cu caracter extremist.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 aprilie 2014 s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Asociația obștească „Falun Dafa”, Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2015 s-au respins recursurile declarate de administratorul Asociației obștești „Falun Dafa” și Asociației obștești – Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, Tatiana Chiriac și Ministerul Justiției și s-a menținut decizia instanței de apel.

La data de 28 ianuarie 2016, Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” au depus cererea de revizuire împotriva deciziei instanței de recurs, solicitînd admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs, rejudecarea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe și emiterea unei noi hotărîri cu privire la respingerea acțiunii.

În motivarea cererii de revizuire au invocat art. 449 lit. e¹) din Codul de procedură civilă și au menționat că, prin hotărîrea Curții Constituționale din 23 noiembrie 2015 a fost declarată neconstituțională lit. b) a art. 1 din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste și, anume, „b) propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă”, deoarece nu corespunde condițiilor de claritate a legii, fiind stabilită lipsa unei definiții clare a atributelor și simbolicii naziste.

Susțin că, prin hotărîrea enunțată, Curtea Constituțională a mai reținut că existența hotărîrilor judecătorești cu interpretări diametral opuse a prevederilor art.1 lit. b) din Legea enunțată, cît și lipsa clarității atributelor sau a simbolicii naziste, a atributelor sau a simbolicii asemănătoare pînă la confundare, cu cele naziste constituie o restrîngere a libertății de exprimare, fapt contrar art. 23, 32 și 54 din Constituția RM.

Afirmă că, instanțele judecătorești, la judecarea acestei pricini, au conchis că, simbolul „Falun” ar avea un caracter extremist, urmînd a fi inclus în registrul materialelor cu caracter extremist, însă urmare a constatării de către Curtea Constituțională, la data de 23

noiembrie 2015, a faptului că, art. 1 lit. b) din Legea enunțată contravine prevederilor constituționale și, anume, se încalcă libertatea de exprimare, care este un drept fundamental al omului, se constată că concluziile instanțelor judecătorești la moment sunt ilegale.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de revizuire întemeiată, pasibilă admiterii din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 451 din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447 din Codul de procedură civilă, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 din Codul de procedură civilă și anexându-se probele ce le confirmă.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța poate emite încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

Revizuirea este posibilă doar în cazurile în care sunt invocate și sunt probate circumstanțe, fapte ori evenimente, prevăzute de lege ca temeiuri, care sunt esențiale pentru relațiile în litigiu și de natură să influențeze soluția adoptată.

Drept temeiuri pentru revizuirea unei hotărâri irevocabile, de către legislator sunt definite cele conținute în art. 449 din Codul de procedură civilă și ele sunt indicate exhaustiv.

Pornind de la aceste cerințe, Colegiul relevă că, revizuirea unei hotărâri date de către instanță este posibilă doar în cazul în care solicitantul, după devenirea irevocabilă a hotărârii, intră în posesia unui temei din cele prevăzute de art. 449 din Codul de procedură civilă. În același timp, acest temei trebuie să vizeze circumstanțele care au constituit obiectul examinării în instanța de fond, dat fiind că instanța de recurs verifică corectitudinea aplicării și interpretării de către prima instanță a normelor de drept material și procesual, în limitele materialelor din dosar și în limitele recursului declarat.

În conformitate cu art. 449 lit. e¹) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care a fost aplicată o lege declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională și la judecarea cauzei a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, iar instanța de judecată sau Curtea Supremă de Justiție a respins cererea privind sesizarea Curții Constituționale sau din hotărârea Curții Constituționale rezultă că prin aceasta s-a încălcat un drept garantat de Constituție sau de tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului.

În conformitate cu art. 450 lit. d¹) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele respective – în cazul prevăzut la art. 449 lit. e¹).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, pentru revizuirea hotărârii pe temeiul invocat de revizuiete este necesar ca legea aplicată de instanța judecătorească să fi fost declarată neconstituțională.

La caz, în temeiul hotărârii Curții Constituționale din 23 noiembrie 2015, s-a declarat ca fiind neconstituțională dispoziția art. 1 lit. b) din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste care prevede că, activitatea extremistă se poate manifesta prin propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, pînă la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă.

Prin urmare, reieșind din faptul că, hotărârile instanțelor de judecată emise în prezenta pricina au fost fundamentate pe dispoziția legală citată supra, declarată de Curtea

Constituțională ca fiind neconstituțională, Colegiul consideră justificată admiterea cererii de revizuire depusă de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”.

La acest capitol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție mai reține și faptul că unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul stabilității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, că procedura de revizuire nu trebuie folosită de către instanțele naționale într-o manieră incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice (cauza „Sfinx-Impex” SA c. Moldovei, nr. 28439/05 din 25 septembrie 2012).

Însă, potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, instanțele judecătorești naționale sunt în drept de a admite derogări din principiile și garanțiile stabilite prin normele Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, inclusiv și din principiul securității raporturilor juridice, când aceasta este necesar într-o societate democratică, pentru garantarea și respectarea intereselor ce prevalează interesele reclamantului, în special, în cazul în care aceasta o cer interesele justiției.

Potrivit opiniei Curții Europene a Drepturilor Omului, expuse în hotărârea pronunțată pe cauza Nikitin versus Rusia, redeschiderea procedurii în baza unor fapte noi nu constituie o încălcare a drepturilor fundamentale prevăzute de art. 4 Protocolul 7 al Convenției. În asemenea cazuri, când hotărârea irevocabilă respectivă a dus la unele consecințe negative serioase, care nu pot fi rectificate de cât prin reexaminarea sau redeschiderea cauzei, iar violarea constatată este cauzată de erori sau deficiențe de o asemenea gravitate încât apare un dubiu serios în privința rezultatului procedurilor contestate, excluderea posibilității de revizuire a hotărârii, pentru motive formale, poate să ducă la încălcarea principiului echității și legalității hotărârii judecătorești, fiind lezată și încrederea publicului în autoritatea judecătorească.

Respectiv, admiterea cererii de revizuire în cauză, reieșind din sensul art. 3, 6 și paragraful 2 al art. 4 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, nu constituie încălcarea în privința intimatului a principiului securității raporturilor juridice, ci reprezintă o măsură necesară și admisibilă într-o societate democratică pentru apărarea unui interes public și a echității justiției. Redeschiderea procesului în pricina dată rezultă din circumstanțe și fapte noi, recent descoperite, care sunt de natură să afecteze decizia contestată, precum și din necesitatea înlăturării unor consecințe negative serioase, generate în urma încălcării flagrante a normelor constituționale, care au lezat interese publice și care nu pot fi rectificate decât prin reexaminarea cauzei.

În asemenea împrejurări și întru evitarea admiterii unei încălcări a dispozițiilor statuate la art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire, de a casa decizia instanței de recurs și de a reține pricina pentru examinarea recursului în Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se admite cererea de revizuire depusă de Asociația obștească „Falun Dafa” și Asociația obștească - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”.

Se casează decizia Curții Supreme de Justiție din 28 ianuarie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația obștească „Asociația pentru protecția drepturilor invalizilor și veteranilor - ECHITATE” împotriva Ministerului Justiției, Asociației obștești „Falun Dafa” și Asociației obștești - Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” cu privire la obligarea introducerii simbolului „falun”, identic cu simbolul „swastica”, în registrul materialelor cu caracter extremist, și se reține pricina pentru judecarea recursului în Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Judecătorii:

Valeriu Doagă

Ala Cobăneanu

Sveatoslav Moldovan

Oleg Sternioală

Nadejda Toma